

Nadir RZALI

Həyatın ən insafsız üzü ölümdür. Hər gün neçə-neçə insanla ünsiyyətdə oluruq, bir çox insanla tanışlıq yaranır, amma onların arasında elələri olur ki, xüsusi seçilir. Onlar ümumi kütlədən fərdiləşərək ruha yaxın olurlar. Sən həmin insanlarla ürək sözünü danışa bilirsən, çünki o, səni başa düşür. Sən o adamlarla sirrini bölüşə bilirsən, çünki o, sənə qarşı etibarlı olur. Beləliklə, belə insanların ətrafında yaşamağa stimül qazanırsan. Gözlənilmədən həmin insanın həyat ilə vidalaşması isə, sözün əsl mənasında, elə bir mənəvi böhran yaradır ki, ömrünün sonuna qədər onu, onla olan xatirələri unuda bilmirsən.

Bəzən hansısa sənətkara pərəstiş edirlər, onu sevirlər, amma ünsiyyət üçün şərait yaranıqda bu sevgilərinə görə təəssüflənirlər. Həmin insanın danışığı tərz, xasiyyəti onun sənətinə olan aşıqlığı da öldürə bilər. Amma xoş o sənətkarın halına ki, sənəti də, şəxsiyyəti də ali səviyyədə olsun. Ustad xanəndə, söz-musiqi xiridarı Mirməhəmməd Mirçavadov da belə sənətkarlardan idi. Onunla ünsiyyətdə olan heç kəs söhbətlərindən doymurdu, çünki hərtərəfli insan idi. Elə olub ki, saatlarla oturub onu dinləmişik, yorulmamışıq, usanmamışıq. Mirməhəmməd müəllimdə heç kimdə olmayan işıq, nur var idi. O, insanları öz ətrafına cəlb etməyi bacarırdı.

Mirməhəmməd Mirbaba oğlu Mirçavadov 1953-cü il oktyabrın 4-də Bakı şəhərində anadan olub. Əslən Xızı rayonunun Qarabulaq kəndində. Mirməhəmməd müəllim bir müddət 26 Bakı Komissarı adına Mədəniyyət evində Xalq artisti Böyükəgə Məmmədovun rəhbərlik etdiyi rəqs dərnəyinin üzvü olub. Eyni zamanda, fərdi şəkildə Ağababa Novruzovdan xanəndəlik sənətinin sirlərinə yiyələnib. Qısa müddətdə öz fitri istedadı sayəsində Xızı və Abşeron toylarının bəzəyinə çevrilib. 1987-1992-ci illərdə Aşef Zeynalı adına Musiqi Texnikumunda Xalq artisti Ağaxan Abdullayevin sinifində muğamlarımızı daha mükəmməl öyrənib. Eyni zamanda, ustad sənətkar Hacibaba Hüseynovun dərslərində tez-tez iştirak edərək biliklərini daha da dərinləşdirib. Mirməhəmməd müəllim ustad tarzən, Əməkdar artist Valeh Rəhimovla vaxtaşırı həmsöhbət olaraq muğamlarda çoxunun bildiyi, az işlənen guşə və söbələri öyrənə bilib. Mirməhəmməd müəllim xanəndə kimi Türkiyə, İran, Polşa və keçmiş SSRİ-nin bütün müttəfiq respublikalarında mədəniyyətimizi layiqincə təmsil etmiş sənətkarlardan olub (Bioqrafik məlumatlar A.Nəcəf-

Yarımqıq qalan dəstgah

MAHİR XANƏNDƏ VƏ GÖZƏL İNSAN MİRMƏHƏMMƏD MİRCAVADOVUN ƏZİZ XATİRƏSİNƏ

zadənin xatirələrindən götürülüb.) Mirməhəmməd müəllim muğamlarımızı çox əla bilirdi. Bundan əlavə, mahnı-təsnifləri də çox ustalıqla ifa edirdi. Mirməhəmməd müəllim oxuyanda gözlərində bir işıq parıldayırdı və bu işıq dinləyicinin ürəyinə sirayət etməyi bacarırdı. Ovqatı yaxşı olmayan bir insan onun ifasını dinləyəndə tamamilən ab-havası dəyişirdi. O, muğamları yüksək səviyyədə bilsə də, kimsə oxu zamanı səhv edəndə heç vaxt kobud şəkildə qəlbə dəyməzdi. Həmin təhrifi təklidə elə mehribancasına izah edirdi ki, insanın ruhu incimirdi. Mirməhəmməd müəllim

lim özümdən əvvəlki sənətkarlara fərq qoymadan hamısının adını hörmətlə anırdı və onun yaddaşı sanki qızıl fond idi. Bilirdi ki, kim nəyi daha düzgün və daha gözəl oxuyub. Yadımdadır ki, ustad xanəndə Əlibaba Məmmədovun 100 mahnıdan ibarət diskini Mirməhəmməd müəllimə hədiyyə etmişdim. Hər maşınma mənəndə görürdüm ki, o diskə qulaq asır. Amansız xəstəliyə tutulmuşdan bir neçə gün əvvəl mənə zəng edib dedi ki, "O disk yoxa çıxıb, mənəncün yenidən hazırla". Mən də dedim ki, baş üstə. Amma bəvəfa həyat aman vermədi...

Bir sıra şəxslərin muğam biliklərinə yiyələnməsində Mirməhəmməd müəllimin rolu çox böyük olub. O, öz bildiklərini daima öyrətməyə çalışıb. Bu da ondan irəli gəlir ki, bəzi xanəndələrdə olan paxilliyə hissi Mirməhəmməd müəllimə yad idi...

Adətən, son dövrlərdə yaşlı xanəndələri el şənliklərinə dəvət etmirlər. Amma mən ona heyrət edirdim ki, Mirməhəmməd müəllimi hələ də toylara dəvət edirdilər. Məsələ orasındadır ki, onda olan söz ehtiyatı, mahnı-təsnif ehtiyatı, qəzəl biliyi və bunlardan irəli gələn meydangirliyi onu hələ də dəbdə saxlamağı bacarmışdı. Həmin onun apardığı toylardan danışırıdım. Amansız pandemiya yayılana qədər Mirməhəmməd müəllim "toydan toy tu-

turdu".

Mirməhəmməd müəllim əsl həl əhli idi. Onun qəzəl aşıqlığına heyran olurdum. Füzulini, Seyid Əzimi, Vahidi, Hacı Maili, Hacibaba Hüseynovu, Seyidağa Həbibovu çox əla bilirdi. Hərçün Seyid Əzim Şirvaninin elə bir nadir qəzəlini ifa edirdi ki, hamı məəttəl qalırdı. Ərəb-fars tərkibli qəzəlləri elə ustalıqla sərh edirdi ki, insan heyratlənirdi. O, özü də deyirdi ki, bu söz aşıqlığı ona Hacibaba Hüseynovdan keçib.

Düzdür, Mirməhəmməd müəllim Ağaxan Abdullayev sənətinin vurğunu idi və həmişə hörmətlə, sevgilə xatırlayırdı. Amma onun Hacibaba Hüseynova olan aşıqlığı bir başqa aləm idi. Mirməhəmməd müəllim Hacibaba Hüseynov haqqında böyük sövqəle danışır. Onun qəzəllərini bütünlüklə əzbər bilirdi. Hacibaba Hüseynov "boğaz"larını, zəngülələri ni ustalıqla mənimsəmişdi və elə ifa edirdi ki, Hacibaba Hüseynovu yamsılamaq kimi alınmır, orijinal ifa edirdi, amma ustasını da xatırladırdı.

Mən Mirməhəmməd müəllimlə İbrahim Əbilov adına Mədəniyyət mərkəzində tanış olmuşam. Orada bir qız "Xızı dağları" mahnısını oxuyurdu. İkinci bənd ifa olunanda Mirməhəmməd müəllim başını astaca yələdi. Qız səhnədən düşəndən sonra ona təhrifləri başa saldı. Mənə hələ onda

məlum oldu ki, o, musiqinin təhrif olunması ilə barışmayan insandır. Mədəniyyət mərkəzinin o vaxtkı bədii rəhbəri, qocaman mədəniyyət işçisi Mirəhməd Əsgərov ona əmioğlu deyər müraciət edirdi, çünki ikisi də seyid idilər. Mirməhəd müəllim mənə onun haqqında çox danışdı.

Elə oldu ki, yaş fərqi bizim çox olmasına baxmayaraq, bizim çox isti münasibətlərimiz yarıdı. Tez-tez görüşüb həmsöhbət olurduq. Bizim bu dostluq zəncirimiz sonradan genişləndi və Mirməhəmməd müəllimin çox yaxın dostları - Azərbaycan Milli Konservatoriyasının professoru, sənətsünaslıq üzrə elmlər doktoru, unikal musiqiçi Abbasqulu Nəcəfzadə, İ.Əbilov adına Mədəniyyət mərkəzinin indiki bədii rəhbəri, gözəl sənətkar, tarzən Məhərrəm Nəcəfzadə ilə tanış oldum. Həmin gündən bir çox tədbirlərə bir yerdə gedərdik. Mən onların dostluğuna həsəd aparırdım. Mirməhəmməd müəllim öz dostlarına qarşı çox etibarlı idi. Elə ona görə də Mirməhəmməd müəllimi tanıyanlar onun bu xislətinə, təəssübkeşliyinə heyran olurdular.

Cabir Novruzun yubiley gecəsində Mirməhəmməd müəllim oxuyurdu, Məhərrəm müəllim tarda, Abbasqulu müəllim kamançada müşayiət edirdilər. O videoya baxanda insan çox kövrəlir. Onların bir-birinə olan münasibətləri ifalarına da yansırırdı. Bu üçlük bir yerdə düşəndə xariqələr yarada bilirdilər. Dinləyicilər bu üçlükdən ötrü çox darıxacaqlar...

Mirməhəmməd müəllim ailəcanlı, qohumcanlı, dostcanlı insan idi. O, öz həyat yoldaşı Xədicə xanıma qarşı çox diqqətçil idi, qayğıkeçməsinə yanaşdı və çox hörmət edirdi. Onun xanımına qarşı bu münasibəti hamı kimi mənə də çox xoş gəlirdi. Eynilə qohumlarını da həddindən artıq çox istəyirdi. Mirməhəmməd müəllim Xızının, öz dədə-baba yurdunu canından da çox sevirdi. Yadımdadır ki, Mirməhəmməd müəllim, Məhərrəm müəllim və mən bir gün Xızıya getdik. İlahi, o, Xızıda olanda necə xoşbəxt olurdu! Bulaqdan su içdik, sonra Mirməhəmməd müəllim məsciddə namaz qıldı. Necə böyük fəxrəli mənə o yerləri göstərdi, danışdı...

Çox təəssüf ki, Mirməhəmməd Mirçavadov görünməz düşmənin cəynəyinə keçdi. Onun dünyadan köçməsinə heç kim inanmırdı. Hamı zənn edirdi ki, o, qalib gələcək. Amma belə olmadı, Mirməhəmməd Mirçavadov 2021-ci il yanvarın 18-də həyat ilə birdəfəlik vidalaşdı, onu sevənlərə, ailəsinə, dostlarına sağalmaz dağ çəkdi. Onun ömrü dəstgahı beləcə yarımqıq qaldı. Mirməhəmməd Mirçavadov xalqın sevimlisi, xalqın xanəndəsi idi. Allah qəni-qəni rəhmət eləsin!